

A Note on Translations

This document was originally prepared in English by a working group of the International Bar Association and was adopted by IBA Council Resolution.

In the event of any inconsistency between the English language versions and the translations into any other language, the English language version shall prevail.

The IBA would like to acknowledge the work of Olena Perepelynska, Yaroslav Petrov, Ihor Siusel and Olga Vorozhbyt in the translation and review of these Rules.

the global voice of
the legal profession®

**ПРАВИЛА МІЖНАРОДНОЇ АСОЦІАЦІЇ
ЮРИСТІВ (МАЮ) ЩОДО ОТРИМАННЯ
ДОКАЗІВ У МІЖНАРОДНОМУ АРБІТРАЖІ**

*Схвалено рішенням
Ради МАЮ
17 грудня 2020 року
Міжнародна асоціація юристів*

the global voice of
the legal profession®

Правила

Преамбула

1. Ці Правила МАЮ щодо отримання доказів у міжнародному арбітражі спрямовані на забезпечення ефективного, економічного та справедливого процесу отримання доказів у міжнародних арбітражних провадженнях, зокрема між Сторонами з різними правовими традиціями. Правила розроблено на додаток до правових норм та інституційних, *ad hoc* та інших правил, які застосовуються до проведення арбітражу.
2. Сторони та Склад Арбітражу можуть прийняти повністю або частково Правила МАЮ щодо доказів для регулювання арбітражного провадження або змінити їх або використати їх в якості рекомендацій під час розробки власних процедур. Правила не мають на меті обмежити гнучкість, яка притаманна міжнародному арбітражу та є його перевагою; Сторони та Склад арбітражу можуть адаптувати Правила до певних обставин кожного арбітражного провадження.
3. Отримання доказів здійснюється за принципом, відповідно до якого кожна Сторона діє добросовісно та має право знайомитися з доказами, на які посилаються інші Сторони, в розумний строк до проведення Слухання щодо доказів або ухвалення будь-якого рішення щодо суті справи чи встановлення факту,

Визначення термінів

В Правилах МАЮ щодо доказів:

«*Склад арбітражу*» означає одноосібного арбітра або колегію арбітрів;

«*Позивач*» означає Сторону або Сторони, які ініціювали арбітражне провадження, та будь-яку Сторону, яка в результаті залучення її до участі або на інших підставах виступає на стороні такої Сторони або Сторін;

«*Документ*» означає текст, повідомлення, зображення, креслення, програму або дані будь-якого типу, що зафіксовані або зберігаються на папері або за допомогою електронних, аудіо-, візуальних або інших засобів;

«*Слухання щодо доказів*» означає будь-яке слухання, в ході якого Склад арбітражу особисто, шляхом телеконференції, відеоконференції або в інший спосіб отримує усні або інші докази, незалежно від того, чи проводиться таке слухання з перервами чи без них; «*Висновок Експерта*» означає письмовий звіт Експерта, призначеного Складом арбітражу, або Експерта, призначеного Стороною;

«*Основні правила*» означають інституційні, *ad hoc* або інші правила, що застосовуються до проведення арбітражу;

«*Правила МАЮ щодо доказів*» або «*Правила*» означають ці Правила МАЮ щодо отримання доказів у міжнародному арбітражі зі змінами та доповненнями, що можуть вноситись час від часу;

«*Сторона*» означає сторону арбітражного провадження;

«*Експерт, призначений Стороною*» означає особу або організацію, призначену Стороною для надання висновку з певних питань, визначених Стороною;

«*Дистанційне слухання*» означає слухання, проведене повністю або частково, або лише щодо певних учасників з використанням телеконференції, відеоконференції або іншої технології зв'язку, яка дозволяє одночасну участь осіб, що знаходяться більш ніж в одному місці;

«*Клопотання про надання документів*» означає письмову вимогу Сторони про надання Документів іншою Стороною;

«*Відповідач*» означає Сторону або Сторони, до яких Позивач звернувся із позовом, а також будь-яку Сторону, яка в результаті залучення її до участі або на інших підставах виступає на стороні такої Сторони або Сторін, та включає Відповідача, що звертається із зустрічним позовом;

«*Експерт, призначений Складом арбітражу*» означає особу або організацію,

призначену Складом арбітражу для надання йому висновку з певних питань, визначених Складом арбітражу; та

«Показання свідків» означають письмові свідчення свідків щодо фактичних обставин.

Стаття 1. Сфера застосування

1. Якщо Сторони домовилися або Склад арбітражу вирішив застосовувати Правила МАЮ щодо доказів, то отримання доказів регулюється цими Правилами, крім випадків, коли будь-яке положення таких Правил виявляється несумісним з імперативними нормами права, яке Сторони або Склад арбітражу визначили як таке, що застосовується в цій справі.
2. Якщо Сторони домовилися застосовувати в цілому або частково Правила МАЮ щодо доказів, то вважається, якщо не зазначено протилежне, що вони узгодили застосування редакції, дійсної на дату такої домовленості.
3. У разі суперечності між будь-якими положеннями Правил МАЮ щодо доказів та Основних правил Склад арбітражу застосовує Правила МАЮ щодо доказів у такий спосіб, який, на думку Складу арбітражу, є оптимальним для досягнення цілей, наскільки це можливо, як Основних правил, так і Правил МАЮ щодо доказів, якщо Сторони не домовляться про інше.
4. У разі будь-яких розбіжностей стосовно значення Правил МАЮ щодо доказів Склад арбітражу тлумачить Правила відповідно до їхньої мети та у спосіб, що найбільше відповідає певному арбітражному провадженню.
5. Якщо Правила МАЮ щодо доказів та Основні правила не регулюють будь-який аспект отримання доказів, а Сторони не домовилися про інше, Склад арбітражу визначає порядок отримання доказів на свій розсуд у відповідності із загальними принципами Правил МАЮ щодо доказів.

Стаття 2. Консультації з питань доказування

1. Склад арбітражу якомога раніше у провадженні обговорює зі Сторонами та пропонує Сторонам провести між собою консультації з метою досягнення домовленості щодо ефективної, економічної та справедливої процедури отримання доказів.
2. Консультації з питань доказування можуть стосуватися обсягу, строків та порядку отримання доказів, у тому числі, наскільки вони є застосовними:
 - (a) підготовки та подання Показань свідків та Висновків Експертів;
 - (b) отримання усних свідчень на Слуханні щодо доказів;
 - (c) вимог, процедури та формату, що застосовуються до надання Документів;

- (d) режиму захисту конфіденційності, що застосовуватиметься до доказів в арбітражному провадженні;
 - (e) вирішення будь-яких питань кібербезпеки та захисту даних; та
 - (f) забезпечення ефективності, економії та збереження ресурсів у зв'язку з отриманням доказів.
3. Складу арбітражу рекомендується якомога скоріше поставити перед Сторонами будь-які питання:
- (a) які Склад арбітражу може вважати такими, що мають відношення до справи та є істотними для її вирішення; та/або
 - (b) попереднього вирішення яких може бути доцільним.

Стаття 3. Документи

1. У встановлений Складом арбітражу строк кожна Сторона подає Складу арбітражу та іншим Сторонам усі наявні у неї Документи, на які вона посилається, в тому числі офіційні Документи та Документи з відкритих джерел, за винятком Документів, які вже було надано іншою Стороною.
2. У встановлений Складом арбітражу строк будь-яка Сторона може звернутися до Складу арбітражу та до інших Сторін з Клопотанням про надання документів.
3. Клопотання про надання документів повинне містити:
 - (a) (i) опис кожного запитуваного Документа, достатній для його ідентифікації; або
(ii) достатньо докладний опис (у тому числі предмет) певної вузької категорії запитуваних Документів, існування яких можна обґрунтовано припустити; якщо Документи зберігаються в електронній формі, то Сторона, що звертається з клопотанням, може самостійно або повинна за розпорядженням Складу арбітражу визначити певні файли, критерії пошуку, певних осіб та інші методи пошуку таких Документів у ефективний та економічний спосіб;
 - (b) пояснення того, яке відношення запитувані Документи мають до справи та чому вони є істотними для її вирішення; та
 - (c) (i) заяву про те, що запитувані Документи не перебувають у розпорядженні, на зберіганні чи під контролем Сторони, що звертається з клопотанням, або пояснення причин, з яких надання таких Документів Стороною, яка звертається з клопотанням, було б для неї необґрунтовано обтяжливим; та
(ii) пояснення причин, з яких Сторона, що звертається з клопотанням,

вважає, що запитовані Документи перебувають у розпорядженні, на зберіганні чи під контролем іншої Сторони.

4. У встановлений Складом арбітражу строк Сторона, якій адресоване Клопотання про надання документів, надає іншим Сторонам та, якщо Склад арбітражу так вирішить, Складу арбітражу всі запитовані Документи, які перебувають у неї в розпорядженні, на зберіганні чи під її контролем та щодо надання яких вона не заперечує.
5. Якщо Сторона, якій адресоване Клопотання про надання документів, заперечує проти надання деяких або всіх Документів, надання яких запитуються, вона зобов'язана у письмовій формі викласти свої заперечення Складу арбітражу та іншим Сторонам у строк, визначений Складом арбітражу. Підставами таких заперечень можуть бути будь-які із зазначених у статтях 9.2 чи 9.3 підстав, або невиконання будь-яких вимог статті 3.3. Сторона, що звертається з клопотанням, може відповісти на заперечення, якщо так визначить Склад арбітражу, та у визначений ним строк.
6. Після отримання такого заперечення та відповіді Склад арбітражу може запропонувати відповідним Сторонам провести консультації одна з одною з метою усунення заперечення.
7. У встановлений Складом арбітражу строк будь-яка Сторона може звернутися до Складу арбітражу з клопотанням про ухвалення рішення щодо заявлених заперечень. У такому випадку Склад арбітражу зобов'язаний своєчасно розглянути Клопотання про надання Документів, заперечення та відповідь на них. Склад арбітражу може ухвалити, щоб Сторона, якій адресоване таке Клопотання, надала будь-які запитовані Документи, що перебувають у неї в розпорядженні, на зберіганні чи під її контролем, якщо Склад арбітражу вирішить, що (i) питання, які Сторона, що звертається з клопотанням, має намір довести, мають відношення до справи та є істотними для її вирішення; (ii) жодна з підстав для заперечення, передбачених статтями 9.2 чи 9.3, не застосовується; та (iii) вимоги, передбачені статтею 3.3, було виконано. Будь-який такий Документ має бути наданий іншим Сторонам та, якщо Склад арбітражу так вирішить, - Складу арбітражу.
8. За виняткових обставин, якщо обґрунтованість заперечення можна встановити тільки шляхом вивчення Документу, Склад арбітражу може вирішити, що він не має вивчати такий Документ. У такому випадку Склад арбітражу може, після консультацій зі Сторонами, призначити незалежного та неупередженого експерта, зобов'язаного зберігати конфіденційність, для вивчення такого Документу та надання висновку щодо заявленого заперечення. У тій частині, в якій Склад арбітражу погоджується із запереченням, експерт не повинен розкривати Складу арбітражу та іншим Сторонам зміст вивченого Документу.
9. Якщо Сторона бажає отримати Документи від фізичної особи або організації, яка не є Стороною арбітражного провадження та від якої вона не може

отримати Документи самостійно, то у встановлений Складом арбітражу строк Сторона може звернутися до Складу арбітражу з клопотанням вжити будь-яких передбачених законодавством заходів для отримання запитуваних Документів, або дозволити їй вжити таких заходів самостійно. Таке клопотання надається Стороною Складу арбітражу та іншим Сторонам у письмовій формі та повинне містити відповідні відомості, передбачені статтею 3.3. Склад арбітражу повинен ухвалити рішення щодо такого клопотання та вжити, уповноважити Сторону, яка звертається з клопотанням, або зобов'язати будь-яку іншу Сторону вжити таких заходів, які Склад арбітражу вважатиме за доцільне, якщо Склад арбітражу, на власний розсуд, вирішить, що (i) Документи мають відношення до справи та є істотними для її вирішення, (ii) відповідні вимоги статті 3.3 було виконано, та (iii) жодна з підстав для заперечення, передбачених статтями 9.2 чи 9.3, не застосовується.

10. У будь-який момент до завершення арбітражного провадження Склад арбітражу може (i) зобов'язати будь-яку Сторону надати Документи; (ii) зобов'язати будь-яку Сторону докласти всіх можливих зусиль для вжиття заходів або (iii) самостійно вжити заходів, які Склад арбітражу вважатиме за доцільне для отримання Документів від будь-якої особи або організації. Будь-яка Сторона може заявити заперечення проти запиту з будь-яких підстав, передбачених статтями 9.2 чи 9.3. У таких випадках відповідно застосовуються статті 3.4-3.8.
11. У встановлений Складом арбітражу строк Сторони можуть надавати Складу арбітражу та іншим Сторонам будь-які додаткові Документи, на які вони мають намір посилатися або які, на їхню думку, стали такими, що мають відношення до справи, та істотними для її вирішення у зв'язку з питаннями, поставленими в поданих або наданих Документах, Показаннях свідків та Висновках Експертів або в інших заявах Сторін.
12. Стосовно форми подання або надання Документів, якщо Сторони не домовилися про інше, а за відсутності такої домовленості – якщо Склад арбітражу не вирішить інакше:
 - (a) копії Документів повинні відповідати оригіналам, і на вимогу Складу арбітражу будь-який оригінал має бути наданий для огляду;
 - (b) Документи, які Сторона зберігає в електронній формі, подаються або надаються у формі, яка є для неї найбільш зручною або економною, що може у розумній мірі бути придатною для використання одержувачами;
 - (c) Сторона не зобов'язана надавати кілька примірників Документів, які по суті є ідентичними;
 - (d) Документи, які необхідно надати у відповідь на Клопотання про надання документів, не потрібно перекладати; та
 - (e) Документи іншою мовою, аніж мова арбітражу, подані Складу арбітражу, мають супроводжуватися перекладом з позначенням про переклад.

13. Склад арбітражу та інші Сторони зобов'язані зберігати конфіденційність будь-якого Документу, поданого або наданого Стороною або особою, що не є Стороною арбітражного провадження, та який не є загальнодоступним, та використовувати такий Документ тільки у зв'язку з арбітражним провадженням. Виключення становлять випадки, коли розкриття відповідних відомостей може вимагатися від Сторони для виконання передбаченого законом обов'язку, для захисту або реалізації законного права або для приведення до виконання або оспорування арбітражного рішення в добросовісно ініційованому провадженні в державному суді або іншому судовому органі. Склад арбітражу може приймати накази про визначення режиму такої конфіденційності. Ця вимога не обмежує будь-які інші зобов'язання зі збереження конфіденційності в ході арбітражного провадження.
14. Якщо арбітражне провадження розділене на окремі питання або стадії (наприклад, компетенція, вирішення попередніх питань, відповідальність та збитки), то Склад арбітражу може після консультацій зі Сторонами визначити графік подання Документів та клопотань про надання документів окремо з кожного такого питання або стадії.

Стаття 4. Свідки

1. У встановлений Складом арбітражу строк кожна Сторона повинна ідентифікувати свідків, на свідчення яких вона має намір посилатися, а також предмет таких свідчень.
2. Давати свідчення як свідок може будь-яка особа, в тому числі Сторона або її посадова особа, працівник чи інший представник.
3. Допускається опитування свідків або потенційних свідків та обговорення з ними їхніх майбутніх свідчень Стороною, її посадовими особами, працівниками, юридичними радниками та іншими представниками.
4. Склад арбітражу може зобов'язати кожену зі Сторін у визначений строк подати Складу арбітражу та іншим Сторонам Показання свідків кожного свідка, на свідчення якого вона має намір посилатися, крім тих свідків, свідчення яких запитуються відповідно до статей 4.9 або 4.10. Якщо Слухання щодо доказів розділено на окремі питання або стадії (наприклад, компетенція, вирішення попередніх питань, відповідальність та збитки), то Склад арбітражу або Сторони за домовленістю можуть визначити графік подання Показань свідків окремо щодо кожного питання або стадії.
5. Кожні Показання свідків мають містити:
 - (а) повне ім'я та адресу свідка, відомості про теперішні та минулі відносини (за наявності) свідка з будь-якою зі Сторін, а також опис його або її біографії, кваліфікації, підготовки та досвіду, якщо такий опис може мативідношення до спору або змісту показань;

- (b) повний та детальний опис фактів, а також джерела інформації свідка щодотаких фактів, достатній для того, щоб слугувати доказом свідка щодо предмету спору. Якщо документи, на які посиляється свідок ще не було подано, їх необхідно подати;
 - (c) відомості про те, якою мовою було складено оригінал Показань свідка, також якою мовою свідок має намір давати свідчення в ході Слухання щодо доказів;
 - (d) заяву про достовірність Показань свідка; та
 - (e) підпис свідка, дату та місце підписання.
6. У разі подання Показань свідків будь-яка Сторона може у встановлений Складом арбітражу строк подати Складу арбітражу та іншим Сторонам змінені або додаткові Показання свідків, у тому числі показання осіб, раніше заявлених як свідки, за умови що такі зміни та доповнення мають відношення тільки до:
- (a) обставин, про які йдеться в поданих іншою Стороною Показаннях свідків, Висновках Експертів та інших заявах, які раніше не було подано в арбітражному провадженні; чи
 - (b) нових фактичних обставин, щодо яких не могли бути надані свідчення в попередніх Показаннях свідків.
7. Якщо свідок, явка якого запитувалася відповідно до статті 8.1, без поважних причин не з'явиться на Слухання щодо доказів для надання свідчень, Склад арбітражу не повинен враховувати Показання такого свідка, що мають відношення до даного Слухання щодо доказів, якщо тільки за виняткових обставин Склад арбітражу не вирішить інакше.
8. Якщо явка свідка не запитувалася відповідно до статті 8.1, то жодна зі Сторін не вважається такою, що визнала зміст Показань свідка вірним.
9. Якщо Сторона бажає подати докази від особи, яка не з'явиться добровільно на її прохання, то у встановлений Складом арбітражу строк ця Сторона може звернутися до Складу арбітражу з клопотанням вжити будь-яких передбачених законодавством заходів для отримання свідчень такої особи або дозволити їй вжити таких заходів самостійно. У разі звернення до Складу арбітражу з таким клопотанням Сторона повинна ідентифікувати відповідного свідка, викласти суть питань, з яких запитуються свідчення свідка, та пояснити, яке відношення мають такі питання до справи та чому вони є істотними для її вирішення. Склад арбітражу повинен ухвалити рішення щодо такого клопотання та вжити, уповноважити Сторону, яка звертається з клопотанням, або зобов'язати будь-яку іншу Сторону вжити таких заходів, які Склад арбітражу вважатиме за доцільне, якщо Склад арбітражу на власний розсуд вирішить, що свідчення такого свідка мають відношення до справи та є істотними для її вирішення.

10. У будь-який момент до завершення арбітражного провадження Склад арбітражу може зобов'язати будь-яку Сторону забезпечити явку або докласти всіх залежних від неї зусиль, щоб забезпечити явку будь-якої особи, в тому числі особи, участь якої як свідка ще не було заявлено, на Слухання щодо доказів для надання свідчень. Будь-яка Сторона може заявити заперечення з будь-яких підстав, передбачених статтями 9.2 чи 9.3.

Стаття 5. Експерти, призначені Стороною

1. Для доказування спеціальних питань Сторона може покладатися на Експерта, призначеного Стороною. У встановлений Складом арбітражу строк (*i*) кожна Сторона повинна ідентифікувати Експерта, призначеного Стороною, на свідчення якого вона має намір посилатися, та предмет його свідчень; та (*ii*) Експерт, призначений Стороною, повинен подати Висновок Експерта.
2. Висновок Експерта має містити:
 - (a) повне ім'я (найменування) та адресу Експерта, призначеного Стороною, відомості про його поточні та минулі відносини (за наявності) з будь-якою зі Сторін, їхніми юридичними радниками та Складом арбітражу, а також опис його або її біографії, кваліфікації, підготовки та досвіду;
 - (b) опис інструкцій, згідно з якими він або вона надає свої висновки;
 - (c) заяву про його або її незалежність від Сторін, їхніх юридичних радників та Складу арбітражу;
 - (d) виклад фактів, які він або вона покладає в основу своїх експертних висновків;
 - (e) його або її експертні висновки, в тому числі опис методів, доказів та інформації, використаних під час формування наданих висновків. Якщо документи, на які посилається Експерт, призначений Стороною, ще не було подано, їх необхідно подати;
 - (f) якщо Висновок Експерта було перекладено – відомості про те, якою мовою було складено його оригінал, а також якою мовою Експерт, призначений Стороною, має намір надати свідчення в ході Слухання щодо доказів;
 - (g) заяву про його або її глибоке переконання у правильності висновків, викладених у Висновку Експерта;
 - (h) підпис Експерта, призначеного Стороною, дату та місце підписання; та
 - (i) якщо Висновок Експерта було підписано декількома особами – зазначення того, хто саме є автором Висновку Експерта в цілому або його окремих частин.

3. У разі подання Висновків Експертів будь-яка Сторона може у встановлений Складом арбітражу строк подати Складу арбітражу та іншим Сторонам змінені або додаткові Висновки Експертів, у тому числі висновки та заяви осіб, які не були раніше заявлені як Експерти, призначені Стороною, за умови що такі зміни та доповнення мають відношення тільки до:
 - (а) обставин, про які йдеться в поданих іншою Стороною Показаннях свідків, Висновках Експертів та інших заявах, які раніше не було подано в арбітражному провадженні; чи
 - (б) нових фактичних обставин, які не могли бути оцінені в попередніх Висновках Експертів.
4. Склад арбітражу на власний розсуд може ухвалити, щоб Експерти, призначені Стороною, які будуть подавати або подали Висновки Експертів з одного і того ж питання або з пов'язаних питань, зустрілися та обговорили такі питання. На такій зустрічі Експерти, призначені Сторонами, мають докласти зусиль для досягнення згоди з питань, включених до їхніх Висновків Експертів, та письмово зафіксувати всі питання, щодо яких вони дійшли згоди, а також сфери, щодо яких залишилися розбіжності, та причини таких розбіжностей.
5. Якщо Експерт, призначений Стороною, явка якого запитувалася відповідно до статті 8.1, без поважних причин не з'явиться на Слухання щодо доказів для надання свідчень, Склад арбітражу не повинен враховувати Висновок такого Експерта, призначеного Стороною, що має відношення до даного Слухання щодо доказів, якщо тільки за виняткових обставин Склад арбітражу не вирішить інакше.
6. Якщо явка Експерта, призначеного Стороною, не запитувалася відповідно до статті 8.1, то жодна зі Сторін не вважається такою, що визнала зміст Висновку Експерта вірним.

Стаття 6. Експерти, призначені Складом арбітражу

1. Склад арбітражу може після консультацій зі Сторонами призначити одного або декількох незалежних експертів для надання висновку щодо спеціальних питань, визначених Складом арбітражу. Склад арбітражу після консультації зі Сторонами визначає завдання для надання Висновку Експерта, призначеного Складом арбітражу. Склад арбітражу надсилає Сторонам копію остаточного завдання.
2. Експерт, призначений Складом арбітражу, зобов'язаний до надання згоди на призначення надати Складу арбітражу та Сторонам опис своєї кваліфікації та заяву про свою незалежність від Сторін, їхніх юридичних радників та Складу арбітражу. В установлений Складом арбітражу строк Сторони мають повідомити Складу арбітражу про наявність у них будь-яких заперечень щодо кваліфікації та незалежності Експерта, призначеного Складом арбітражу.
3. Склад арбітражу має без затримки прийняти рішення про те, чи є будь-яке

таке заперечення прийнятним. Після призначення Експерта Складом арбітражу Сторона може висловити заперечення щодо кваліфікації або незалежності експерта, тільки якщо таке заперечення висувається на підставах, про які Стороні стало відомо після того, як було здійснене призначення. Склад арбітражу має без затримки прийняти рішення про те, чи необхідно вживати будь-які заходи, а якщо потрібно – то які саме.

4. З урахуванням положень статей 9.2 чи 9.3, Експерт, призначений Складом арбітражу, може звернутися до Сторони з вимогою надати інформацію або забезпечити доступ до будь-яких Документів, товарів, зразків, майна, обладнання, систем, процесів та майданчика для огляду в тій мірі, в якій це має відношення до справи або є істотним для її вирішення. Сторони та їхні представники мають право отримати будь-яку таку інформацію та бути присутніми під час будь-якого такого огляду. Будь-які розбіжності між Експертом, призначеним Складом арбітражу, та Стороною щодо відношення до справи, істотності та доцільності такої вимоги вирішуються Складом арбітражу в порядку, передбаченому статтями 3.5-3.8. Експерт, призначений Складом арбітражу, фіксує у Висновку Експертаневиконання Стороною відповідної вимоги або рішення Складу арбітражу та зазначає, які наслідки це має для вирішення певних питань.
5. Експерт, призначений Складом арбітражу, має надати Складу арбітражу письмовий звіт у формі Висновку Експерта. Висновок Експерта має містити:
 - (a) повне ім'я (найменування) та адресу Експерта, призначеного Складом арбітражу, та опис його або її біографії, кваліфікації, підготовки та досвіду;
 - (b) виклад фактів, які він або вона покладає в основу своїх експертних висновків;
 - (c) його або її експертні висновки, в тому числі опис методів, доказів та інформації, використаних під час формування наданих висновків. Якщо документи, на які посилається Експерт, призначений Складом арбітражу, ще не було подано, їх необхідно подати;
 - (d) якщо Висновок Експерта було перекладено – відомості про те, якою мовою було складено його оригінал, а також якою мовою Експерт, призначений Складом арбітражу, має намір давати свідчення в ході Слухання щодо доказів;
 - (e) заяву про його або її глибоке переконання у правильності висновків, викладених у Висновку Експерта;
 - (f) підпис Експерта, призначеного Складом арбітражу, дату та місце підписання; та
 - (g) якщо Висновок Експерта було підписано декількома особами – зазначення того, хто саме є автором Висновку Експерта в цілому або його окремих

частин.

6. Склад арбітражу надсилає копію Висновку Експерта Сторонам. Сторони можуть ознайомитися з будь-якою інформацією, Документами, товарами, зразками, майном, обладнанням, системами, процесами та майданчиком для огляду, які вивчав Експерт, призначений Складом арбітражу, а також з будь-якою кореспонденцією між Складом арбітражу та Експертом, призначеним Складом арбітражу. В установлений Складом арбітражу строк будь-яка Сторона має можливість відповісти на Висновок Експерта у своїй заяві, Показаннями свідків або Висновком Експерта, призначеного Стороною. Склад арбітражу надсилає такі заяву, Показання свідків або Висновок Експерта Експерту, призначеному Складом арбітражу, та іншим Сторонам.
7. На запит Сторони або Складу арбітражу Експерт, призначений Складом арбітражу, зобов'язаний з'явитися на Слухання щодо доказів. Склад арбітражу, а також Сторони або Експерт, призначений Стороною, можуть ставити запитання Експерту, призначеному Складом арбітражу, щодо питань, про які йдеться в наданому ним чи нею Висновку Експерта, заявах Сторін, Показаннях свідків та Висновках Експерта, підготовлених Експертами, призначеними Сторонами, відповідно до статті 6.5.
8. Будь-який Висновок Експерта, підготовлений Експертом, призначеним Складом арбітражу, та висновки, що містяться в ньому, оцінюються Складом арбітражу з належним урахуванням усіх обставин справи.
9. Винагорода та витрати Експерта, призначеного Складом арбітражу, що оплачуються в порядку, визначеному Складом арбітражу, включаються до складу арбітражних витрат.

Стаття 7. Огляд

З урахуванням положень статей 9.2 та 9.3, Склад арбітражу на запит Сторони або звласної ініціативи може провести огляд або вимагати проведення огляду Експертом, призначеним Складом арбітражу, або Експертом, призначеним Стороною, будь-якого майданчика, майна, обладнання та будь-яких інших товарів, зразків, систем, процесів та Документів, які він вважає за доцільне. Склад арбітражу після консультацій зі Сторонами визначає час та порядок огляду.

Сторони та їхні представники мають право бути присутніми під час проведення такого огляду.

Стаття 8. Слухання щодо доказів

1. У встановлений Складом арбітражу строк кожна Сторона має повідомити Складу арбітражу та іншим Сторонам про свідків, явку яких вона запитує. Кожен свідок (в цілях цієї статті цей термін включає свідків та будь-яких експертів) з урахуванням статті 8.3 зобов'язаний з'явитися на Слухання щодо доказів для надання свідчень, якщо явка такої особи запитувалась будь-якою зі

Сторін або Складом арбітражу.

2. На прохання Сторони або з власної ініціативи Склад арбітражу може, після консультацій зі Сторонами, розпорядитися про проведення Слухання щодо доказів у вигляді Дистанційного слухання. У такому випадку Склад арбітражу проводить консультації зі Сторонами з метою встановлення протоколу Дистанційного слухання для проведення ефективного, справедливого Дистанційного слухання та, наскільки це можливо, без випадкового переривання. Протокол може стосуватися:
 - (a) технології, яка буде використовуватися;
 - (b) попереднього випробування технології або навчання користуванню технологією;
 - (c) часу початку та закінчення з урахуванням, зокрема, часових поясів, в яких учасники будуть знаходитись;
 - (d) як Документи можуть бути продемонстровані свідку або Складу арбітражу; та
 - (e) заходів для забезпечення того, щоб свідки, які надають усні свідчення, не зазнавали неналежного впливу чи не відволікалися.
3. Склад арбітражу протягом всього часу здійснює повний контроль над Слуханням щодо доказів. Склад арбітражу може обмежити або виключити будь-яке питання до свідка, відповідь свідка або його явку, якщо він вважає, що такі питання, відповідь або явка не мають відношення до справи, є неістотними, необґрунтовано обтяжливими, дублюючими або з інших підстав для заперечень, передбачених статтями 9.2 чи 9.3. Під час прямого та повторного прямого допитів не дозволяється ставити свідку питання, що необґрунтовано наводять на відповідь.
4. По відношенню до усних свідчень під час Слухання щодо доказів:
 - (a) як правило, спершу Позивач представляє свідчення своїх свідків, а після цього свідчення своїх свідків представляє Відповідач;
 - (b) після надання свідчень під час прямого допиту будь-яка інша Сторона може ставити питання свідку в порядку, визначеному Складом арбітражу. Сторона, яка представила свідка, в подальшому має можливість ставити додаткові питання щодо обставин, які обговорювалися під час допиту іншими Сторонами;
 - (c) після цього, як правило, спершу Позивач представляє свідчення своїх Експертів, призначених Стороною, а після цього свідчення своїх Експертів, призначених Стороною, представляє Відповідач. Сторона, яка представила Експерта, призначеного Стороною, в подальшому має можливість ставити додаткові питання з обставин, які обговорювалися під час допиту іншими Сторонами;
 - (d) Склад арбітражу, а також Сторони та будь-які Експерти, призначені Сторонами, можуть ставити запитання Експерту, призначеному Складом

арбітражу, щодо питань, про які йдеться у Висновку Експерта, призначеного Складом арбітражу, заявах Сторін та Висновках Експертів, підготовлених Експертами, призначеними Сторонами;

- (e) якщо арбітражне провадження розділене на окремі питання або стадії (наприклад, компетенція, вирішення попередніх питань, відповідальність та збитки), то Сторони за домовленістю або Склад арбітражу можуть визначити графік для надання свідчень окремо щодо кожного питання абостадії;
 - (f) Склад арбітражу на запит Сторони або з власної ініціативи може змінити порядок провадження, в тому числі шляхом організації надання свідчень з певних питань або шляхом опитування свідків одночасно в порядку очної ставки (конференція свідків);
 - (g) Склад арбітражу може ставити питання свідку в будь-який момент.
5. Свідок, що дає свідчення, спершу в порядку, встановленому Складом арбітражу, підтверджує, що він або вона зобов'язується говорити правду, або у випадку свідка-експерта – підтверджує своє глибоке переконання у правильності висновків, які буде викладено в ході Слухання щодо доказів. Якщо свідок надав Показання свідка або Висновок Експерта, то він має їх підтвердити. Сторони можуть домовитися або Склад арбітражу може ухвалити, щоб Показання свідка або Висновок Експерта розглядалися як свідчення, отримані під час прямого допиту, і в такому випадку Склад арбітражу, незважаючи на це, може дозволити надання подальших усних прямих свідчень.
6. З урахуванням положень статей 9.2 та 9.3, Склад арбітражу може вимагати від будь-якої особи надання усних або письмових доказів з будь-якого питання, яке Склад арбітражу вважає таким, що має відношення до справи або є істотним для її вирішення. Будь-який свідок, викликаний та допитаний Складом арбітражу, може бути також допитаний Сторонами.

Стаття 9. Допустимість та оцінка доказів

1. Склад арбітражу визначає допустимість, відношення до справи, істотність та вагомість доказів.
2. Склад арбітражу за клопотанням Сторони або з власної ініціативи виключає з доказів або запитуваних документів будь-який Документ, заяву, усні свідчення або протокол в цілому або частково з огляду на будь-яку з наступних підстав:
 - (a) недостатнє відношення до справи або недостатня істотності для її вирішення;
 - (b) юридична заборона або привілеї на підставі правових або етичних норм,

які Склад арбітражу визначив такими, що підлягають застосуванню (див. статтю 9.4 нижче);

- (c) невинуватена обтяжливість подання запитуваних доказів;
 - (d) надання достатньої інформації, що з розумною ймовірністю свідчить про втрату або знищення Документа;
 - (e) підстави конфіденційності комерційної або технічної інформації, яку Склад арбітражу визнає вагомими;
 - (f) фактори особливого політичного або інституціонального значення (в тому числі докази, які віднесено до таємниці державою або міжнародною організацією публічного права), які Склад арбітражу визнає вагомими; та
 - (g) міркування процесуальної економії, пропорційності, справедливості та рівності Сторін, які Склад арбітражу визнає вагомими.
3. Склад арбітражу може, на прохання Сторони або з власної ініціативи, виключити докази, отримані незаконно.
4. Під час розгляду питань юридичної заборони або привілеїв згідно з пунктом (b) статті 9.2, а також якщо це дозволяється будь-якими імперативними правовими або етичними нормами, які Склад арбітражу визначить такими, що підлягають застосуванню, Склад арбітражу може враховувати:
- (a) необхідність збереження конфіденційності Документа, заяви або усного повідомлення, складеного чи зробленого у зв'язку з та з метою надання або отримання правової допомоги;
 - (b) необхідність збереження конфіденційності Документа, заяви або усного повідомлення, складеного чи зробленого з метою та у зв'язку з переговорами щодо мирного врегулювання спору;
 - (c) очікування Сторін та їхніх радників на момент виникнення юридичної заборони або привілею;
 - (d) можлива відмова від відповідної юридичної заборони або привілею шляхом згоди, раніше здійсненого розкриття, використання Документа, заяви, усного повідомлення або поради, що міститься в них, або на інших підставах; та
 - (e) необхідність забезпечення справедливості і рівності по відношенню до Сторін, зокрема, якщо вони підпорядковуються різним юридичним або етичним нормам.
5. Склад арбітражу може, за доцільності, вжити необхідних заходів та дозволити надання Документів, та надання чи вивчення доказів за умови збереження конфіденційності.

6. Якщо Сторона не надає без прийнятних пояснень будь-який Документ, який запитується в Клопотанні про надання документів, проти якого вона своєчасно не подала заперечення, або не надає будь-який Документ, який її зобов'язав надати Склад арбітражу, то Склад арбітражу має право зробити висновок, що такий Документ був би несприятливим для інтересів такої Сторони.
7. Якщо Сторона не надає без прийнятних пояснень будь-який інший доказ, що має відношення до справи, в тому числі свідчення, надання яких запитує інша Сторона та проти надання яких Сторона, до якої направлено такий запит, своєчасно не подала заперечення, або не надає будь-які докази, в тому числі свідчення, які її зобов'язав надати Склад арбітражу, то Склад арбітражу має право зробити висновок, що такі докази були би несприятливими для інтересів такої Сторони.
8. Якщо Склад арбітражу вирішить, що в процесі отримання доказів Сторона поведилася недобросовісно, Склад арбітражу має право, на додаток до будь-яких інших заходів, передбачених цими Правилами, врахувати таку поведінку при розподілі арбітражних витрат, в тому числі витрат, що виникають у зв'язку з або в процесі отримання доказів